

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, D. A. de Fremery, N. G. Kam, H. F. Karsten,
D. G. M. Koch, M. J. Granpré Molière, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is:
Binnenwatersloot 33.

De Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten Almanak maakt bekend, dat de lijsten der namen van de ingeschrevenen aan de Polytechnische School, **ter invulling van de adressen**, liggen in de Sociëteit Phoenix en bij den Corpsboekhandelaar J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot.

De Secretaris,
H. STEKETEE.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Eerste Jaars Hoofdelijke Omslag.

Eenige woorden over bovenstaand onderwerp moeten me van het hart om op te komen tegen een insluipend misbruik, n.l. het opvoeren van de kosten der na-inauguratie. Was vroeger de gewoonte, dat er enkele flesschen werden rondgedeeld om den nieuw-inkomende een welkom toe te drinken, deze op zich zelf niet slechte gewoonte is ontwaard in een zich dronken drinken op kosten der eerste jaars. De enkele flesschen zijn veranderd in 141 — 87 en 88 voor de respectievelijke Vrijdagen, zoodat de H. O. voor de eerste jaars daardoor alleen al \pm f15 is. Ieder zal het met me eens zijn dat dit veel te veel is, want voor velen zal dit bedrag, dat nog maar begin der lasten is, bezwaarlijk zijn.

Waar zit nu de fout; m. i. hierin dat het commando over het uitdeelen berust bij eerste jaars. Deze weten van toeten nog blazen en ook niet van hetgeen gewoonte is. Zij stellen dus in het wilde weg een aantal vast, meestal niet laag, want verantwoordelijkheidsgevoel is bij een eerste jaar nog niet in sterke mate aanwezig. Om de eerste Vrijdag als voorbeeld te nemen was dit aantal vastgesteld op 100 (zeker omdat het zoo'n rond getal was). Wat gebeurt echter verder; een andere jaars stapt naar een eerste-jaarsbestuurslid en zegt, dat hij niet genoeg heeft gehad. Het vastgestelde aantal is al op, maar ons eerstejaartje heeft niet den moed te weigeren (de groentijd is pas kort achter den rug) en bovendien streeft het zijn ijdelheid om zoo maar flesschen champagne weg te geven, al is het op andermans kosten. Deze ijdelheid en angst kosten de eerste jaars nog 41 flesschen boven de vastgestelde 100 en ik maak me sterk, dat als toen iemand nog niet vol was, hij meer had kunnen krijgen.

Deze wantoestand dient verbeterd. Net ontgroende eerste jaars moesten nooit eenige macht hebben; zij kunnen die niet gebruiken. Wanneer men de gewoonte wil behouden om vrij champagne te schenken, dan worde een niet eerste-jaar belast met de uitdeeling.

D. DE IONGH WZN.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN
EN WETENSCHAP.

Nog eens Babel und Bibel.

In „Het Centrum” van Zaterdag 31 Oct. j.l. komt een hoofdartikel voor van niet minder dan drie en een halve

kolom, geschreven door den welbekenden Pater H. Ermann S. J. en bedoeld als kritiek op mijne bespreking van Delitzsch's beide voordrachten in het nummer van het S. W. van 2 Oct. 1903. De hoofdzaak van wat zijn Wel Eerwaarde Zeergeleerde zeggen wil is: die K. die anderen verwijt, in hunne dogma's gewikkeld te zitten als een pasgeborene in de windsels, is zelf al niet minder hulpeloos, want hij wil alle onderzoekingen, die in Babylonië en Assyrië zijn gedaan, dienstbaar maken om zijn dogma te bewijzen, n.l. dat de Bijbel geen openbaring Gods is. Ik wist tot dusverre niet, dat eene dergelijke negatieve bewering ook al onder de dogma's gerekend moest worden. Van dit soort kan ik den schrijver nog wel enkele aan de hand doen: het artikel in „Het Centrum” is niet door een' onzer Delftsche R. K. studenten geschreven, maar door Pater Ermann S. J., of: diezelfde Delftsche R. K. studenten hebben van hun kant geen woord van protest laten hooren, toen mijn artikel over Babel und Bibel verscheen, en het moest een man als zijn Wel Eerwaarde Zeergeleerde zijn, die een kritiek schreef zoodanig, dat een minder kundig man ook de vader ervan had kunnen zijn.¹⁾

En bovendien zoolang het niet met bewijzen is gestaafd, dat werkelijk de bijbel Gods woord is, zoolang is het mij niet mogelijk dat te gelooven. En Pater Ermann zal het toch wel met me eens zijn, dat voor hem zoo goed als voor mij elk positief bewijs ontbreekt, en zijn geloof aan die openbaring niets anders dan een dogma is of kan zijn.

Zijn Weleerwaarde Zeergeleerde weet even goed als ik, dat ik nergens de meening, als zou Babylonië de eigenlijke bakermat der Oud-Testamentische verhalen zijn, en de sagen en overleveringen, waaraan men in dit rijk geloofde, in gewijzigden aan land en zeden aangepasten vorm naar Palestina overgebracht, en in den bijbel neergelegd zijn, de mijne heb genoemd. Ik heb die slechts genoemd de jongste meening op dat gebied en haar geenzins als de ware willen proclameeren. Ik had van Pater Ermann nauwkeuriger lezen verwacht. En op dat verkeerd-begrijpen steunt het meerendeel der hatelijkheden, die me naar het hoofd geslingerd worden. Ik heb me het bezit van een „Babylonische bril” niet willen toekennen, ik heb nergens gezegd, geen licht meer in deze zoo moeilijke quaestie noodig te hebben, ik heb niet de pretentie, het spijkerschrift beter te kunnen lezen dan die Jezuiet Strassmaier. Ik heb me natuurlijk van het innemen van een positief standpunt onthouden. Slechts bespreking van Delitzsch's voordrachten was het doel, waarmee ik mijn artikel schreef. Dat ik in de zinsnede, waarin ik zeide, dat de bestrijding kwam van mannen, die in hun dogma's gewikkeld zitten als een pasgeborene in de windsels, de woorden „in hoofdzaak” heb weggelaten, levert Pater Ermann het thema, waarop hij voortborduurde en aan de hand waarvan hij meer dan drie kolommen volpent. Deze misschien te snel neergeschreven uitlating, geeft hem in verband met dingen, die ik niet heb gezegd, noch willen zeggen, het bewijs voor mijn „laatdunkend-

¹⁾ Eigenaardig is, dat, toen Pater Ermann eenige weken geleden voor de R. K. S. V. een voordracht hield en daarbij mijn veelgewraakt artikel uiteenrafelde, mij geene uitnoodiging tot bijwoning was gezonden, terwijl toch, zooals ik van onverdacht betrouwbare zijde vernam, door sommige leden hunne verwondering over mijn niet-tegenwoordig-zijn werd uitgesproken.
K.

heid en verwaandheid". Het kan zijn; ik ben niet van plan, over eigen goede of slechte hoedanigheden te gaan twisten. Maar wanneer Pater Ermann dan later vertelt, dat van de onderzoekingen van Prof. Koch, Büchner, David Friedrich Strauss, Renan enz., niets dan „windsels en luren" zijn overgebleven, dan geef ik hem dat verwijt terug en dan ontken ik de gegrondheid van die bewering met evenveel recht, als waarmee hij mijne uitlating afkamt.

„Wij Roomschen zijn zoo bang niet uitgevallen," zegt zijn Weleerwaarde Zeergeleerde. Dat is waar, de ontdekkingen van Roger, Bacon, Kepler, Galilei enz. bewijzen afdoende, dat de Kath. Kerk nooit voor gewelddadig optreden is teruggedeinsd.²⁾ En wanneer Pater Ermann dan een stukje uit De Heraut aanhaalt, waarin het „gevaarlijk" wordt genoemd, dat de „moderne critiek ook in de Roomsche kerk met zekere gretigheid ontvangen wordt," levert dat voor mij juist het bewijs van het omgekeerde van zijne bewering. De Centrum-schrijver vergeet, waar hij herinnert aan de leeken en priesters, die naar Babylonië gezonden worden, dat de resultaten der opgravingen eerst voor den bijbel gevaarlijk worden, wanneer ze in verband worden gebracht met de O.-Test. verhalen, en twijfel daaraan uitlokken.

Pater Ermann is een handig schrijver. In de derde kolom wordt aan Delitzsch objectiviteit ontzegd op grond van een drietal artikeltjes in verschillende tijdschriften. Een zwak motief. Later wordt aangehaald, wat dezelfde geleerde in het aanhangsel van zijn eerste voordracht van Franz Kaulens werk zegt, en hiermee aangetoond, dat Delitzsch dus nog wel iets van anderen wil leeren. En beide beweringen dienen, om den lezer een idee te geven van dien K., die geen Babylonische bril rijk is en geen licht meer noodig heeft, en wien uitlatingen worden toegedicht, die hij niet heeft gezegd.

„Wij winnen toch onze zaak en K. verliest de zijne" zegt Pater Ermann S. J. „Voorteekenen tot bewijs zijn er genoeg, de atheïstische wetenschap zingt veel te vroeg victorie". Van die voorteekenen tot bewijs worden dan de onderzoekingen van prof. Koch omtrent tuberculose (ook atheïstisch?), Büchners Kraft und Stoff, de werken van Strauss en Renan genoemd. Nog daargelaten, dat de hun „door de velen die K. heeten" uitgereikte lauwerkransen nog verre van verwelkt zijn, wil ik toch even opmerken, dat zijn WelEerwaarde Zeergeleerde de omwenteling, die door Huss e. a. werd voorbereid en door Luther en Calvijn voltooid, geheel voorbij schijnt te zien, en dat die nog volstrekt niet wijst op een eindelijke overwinning van der katholieken zaak.

Maar ik wil dit onverkwiklijk geschrijf beëindigen. Het heeft me verbaasd, in een blad als „Het Centrum" eene bestrijding te vinden, van een artikeltje uit het S. W., dat slechts onder oogen van zoo weinigen komt en welks redacteuren in feitenkennis naar alle waarschijnlijkheid verre ten achter staan bij die van het kath. blad. De eer is groot! Het verwondert me evenwel, dat „Het Centrum" zijne kolommen voor een dergelijke persoonsbestrijding openstelt, eene bestrijding, gericht tegen iemand, die den pater onbekend is, en wiens licht hij, naar luid zijner beweringen, in de zaak Babel und Bibel kan missen.

Ik heb mijn licht niet willen laten schijnen; ik weet te goed, dat dat tot de onmogelijkheden zou behooren. Maar in elk geval is het mij niet onaangenaam, te vernemen, dat zijn WelEerwaarde daarop niet gesteld is. Drukten ze mijne meening niet een weinig te sterk uit, ik zou hier de woorden van Dr. Kuyper willen overnemen:

„De instemming van sommige partijen zoude mij doen vreezen, dat ik me op den verkeerden weg bevond."

D. M. G. KOCH.

²⁾ Dat bewijst trouwens de manier zelf, waarop Pater Ermann optreedt. Behalve de smalende, honende toon van zijn artikel, had ik van den man, van wien ik zelden anders dan met lof hoorde gewagen, niet verwacht, dat hij me woorden in den mond zou leggen, die ik niet heb gezegd. K.

Kleine opmerking.

Graag had ik me gehouden buiten den hoofdstrijd over „Wonderen". M'n woorden worden echter zoo half en half tegen m'n eigen zijde gebruikt en nu wilde ik me even duidelijk uitspreken over deze kwestie.

Ik vind het dwaasheid om z'n geloof voor zichzelf te willen bewijzen met natuurlijk-verstandsredeneeringen: het is geheel onnoodig en profaan.

„Men gelooft eenvoudig en daarmee uit", maar niet op de gronden, waarop K. dit bepleit: „Het geloof begint daar, waar de wetenschap ophoudt Ons beperkt verstand kan ons omtrent die waarheid met zekerheid niets zeggen". . . .

Ik vind het zeker geen dwaasheid z'n geloof te willen bewijzen voor anderen, beter gedefinieerd: om de innerlijke waarheden van het geloof anderen te helpen doorzien. Dit, alleen, kan wel nooit het: Geloof schenken, maar kan wel de profane, voor 'n geloovige: laag-bij-de-grondsche, redeneeringen doen ophouden, door ze te ontzenuwen. De zeer-oude vergelijking van de ziende met z'n blinde broeders is, mits goed aangekeken, nog altijd zeer bruikbaar. De Genade geeft het licht in de oogen. Een blinde, die altijd blind was, zal niets begrijpen van dat heerlijke orgaan. Nu zal ik hem best kunnen bewijzen dat het zeer wèl mogelijk is dat er 'n dergelijk orgaan bestaat. Maar al begrijpt hij werking en oorzaak precies . . . hij ziet er nog niet mee.

Zeker ons beperkt verstand kan God niet bevatten, maar dat hoeft ook niet, als ik zijn eigenschappen maar ken. En die kan ik nu wèl met m'n beperkt verstand te weten komen. Dingen van 4 en meer afmetingen kan m'n verstand toch ook niet bevatten, maar wèl de eigenschappen; Geloof en wetenschap staan dus naast elkaar, volkomen onafhankelijk van elkaar.*)

Het gelooven, d. i. het weten, door bovennatuurlijke middelen, en zich vrijwillig onderwerpen aan wat God geopenbaard heeft, is wèl in staat, 'n mensch tot verachting van de wereld te brengen (in den goeden zin opvatten, als je wilt!) en zich niet aan alle tegenwerpingen te storen. Tot wat mooi, vol, leven dit leiden kan, bewezen de mystikers, bewees de „Imitatio Christi". Maar hoe het vechten en het verdedigen tegen alle aanvallen nog geen bewijs van zwakte hoeft te zijn; integendeel kan samen gaan met het kinderlijkste, het eenvoudigste, het mooiste Geloof, dat bewezen Thomas v. Aquino, Bonaventure, Augustinus, Albertus Magnus, om 'n paar grootsten te noemen. In enkele hunner geschriften zijn zij meesters in 't gevecht, in andere kinderen.

En nu tot slot even dit.

K. schrijft: „Wanneer er nu iets voorvalt, dat we niet begrijpen, dan hebben we niet het recht, de onbekende natuurkrachten eenvoudig te negeren en de werking der supranaturalistische als eenige oorzaak te beschouwen". (Tusschen 2 haakjes even, dat elke supranaturalistische werking nog geen wonder is. Slechts God verricht wonderen). Ik ben het volkomen met K. eens in het stuk, dat ik aanhaalde.

Een groot deel der wonderlijke dingen zijn geen wonderen. Maar nu wilde ik K. toch graag dezelfde vraag voorleggen als de F. aan Beekman; Wonderlijke dingen gebeuren er, dat staat vast, zelfs heele wonderlijke.

„Hoe komt het, dat die wonderlijke, die zéér wonderlijke dingen dan juist voornamelijk te Lourdes plaats hebben en alleen voor Katholieken". Hoe komt het dat onze Heiligen (ook de „verstandigen") zoo herhaaldelijk voor „wonderlijke dingen" kwamen te staan, niet toevallig, maar als 't ware „afgesproken".

Maar het grootste wonder op aarde is: de schenking van het Geloof.

G. Wg.

*) Ik kan ieder die zich voor de kwestie over de verhouding van het Geloof en het Weten interesseert en die ook de opinie van „den geloovigen kant" wel eens wil vernemen, zéér sterk het boekje (240 blz.) aanraden: „Glauben und Wissen". Eine Orientierung in religiösen Grundproblemen der gegenwart für alle Gebildeten, von Victor Cathrein S. J. (f 1,30).

Kort Antwoord.

Op bovenstaand stukje wil ik nog even het volgende antwoorden.

Het lijkt me onvruchtbaar op Wg's artikel in te gaan, op grond van wat ik in het vorig nummer van het S. W. heb betoogd. Niet dat ik zijn schrijven in eenig opzicht als minderwaardig beschouw. Integendeel, ik ben blij iemand te hebben ontmoet met een hoogstaande en mooie godsdienstige opvatting als de zijne. Maar ik kan die niet deelen. Wij huldigen, bewust of onbewust, verschillende praemissen, en al redeneeren we nog zoo logisch daarop voort, ons beider ideeënwerelden zullen elkaar nooit ontmoeten.

Zooals men een blinde (misschien!) zal kunnen duidelijk maken, wat voor ons het bezit van oogen beteekent, maar hem die nooit kunnen schenken, zoo zullen alle verstandsredeneeringen falen, wanneer het erom te doen is, iemand, die het geloof van een ander niet kan deelen, dat bij te brengen.

Daarom, Wg., behoud je geloof, het is mooi en ik heb er eerbied voor. Maar twist er niet over; wanneer er gestreden moet worden, laat het dan zijn op practisch gebied, niet op dat van het subjectieve geloof.

M. K.

Een voorbeeld.

Ik zou niet gelooven, als ik niet
inzag, dat ik gelooven moest.

S. THOMAS VAN AQUINO.

In het „Vaderland” (anti-katholiek) van 1 November 1903 lezen we het volgende:

Men schrijft ons. Door moeder Catharina moeder-overste in het gesticht „Voorburg” te Vucht, is een verslag opgemaakt, dat dezer dagen door den deken van 's Hertogenbosch naar Rome is opgezonden, en dat de geschiedenis behelst van de jongste wonderdadige genezing, toegeschreven aan het miraculeuse beeld van O. L. V. in de St. Janskerk te 's Hertogenbosch, welk beeld, na in 1629 naar België te zijn gebracht, sedert 1853 weer in de St. Janskerk terugkeerde, waarom dan ook den 27n Dec. e. k. het gouden feest van dien terugkeer luisterrijk zal worden gevierd.

In dit verslag wordt omtrent de genezing het volgende medegedeeld: Zuster Materna geb. in 1866, ontving in het jaar 1892 in het gesticht „Reinier van Arkel” te 's Hertogenbosch van een verpleegde een schop tegen de knie, waardoor een zwelling van dat lichaamsdeel ontstond, die door drie geneesheeren van 's Hertogenbosch niet kon worden weggenomen. In 1894 naar het gesticht „Voorburg” te Vucht overgeplaatst, namen de pijnen van zuster Materna daar zoo toe dat zij in Mei 1895 het bed moest houden. Onder behandeling gesteld van prof. Narath te Utrecht, verbleef zij aldaar ruim drie maanden in het Sint Andreas Ziekenhuis, onderging er een operatie aan de knie, keerde naar „Voorburg” terug en bleef nog geruimen tijd onder behandeling van genoemden professor, met het resultaat dat zij, alhoewel moeilijk en zeer pijnlijk, toch weer gaan kon, en niet bedlegerig was; — van trappen klimmen of knielen was bij haar echter geen sprake.

Op den 9n Juli 1900 vertoonde zich boven den enkel van hetzelfde been een roode plek, die weldra in een wonde van de grootte van een 2½-centstuk overging en veel bloed en etter ontlastte, zoodat het verband er omgelegd driemaal daags, als geheel doortrokken, door een ander moest worden vervangen. Volgens de geneesheeren moest het been worden afgezet en nu wenschte men op 27 Aug. nog eens een ander geneesheer te 's Hertogenbosch te raadplegen, waarom zuster Materna onder hevige pijnen door 4 harer medezusters en den koetsier in een rijtuig werd geplaatst, waarmede zij circa 10 uur in den morgen te 's Hertogenbosch aankwam. Aan den wensch der lijderees om eerst te worden gebracht naar het beeld van O. L. V. in de St. Janskerk, waartoe zij twee novenen had gericht, werd voldaan, en werd zij op 2 stoelen voor genoemd beeld nedergelegd. Daar bad zij lang en vurig om herstel, „opdat zij weer in staat zou zijn haar liefdewerk te oefenen”, en na ongeveer ¾ uur te hebben gebeden voelde zij over al haar ledematen een beving en koude rilling gaan en tevens was de pijn verdwenen. Zij stond van de stoelen op, zeide tegen de moeder-overste, die bij haar was, „Moeder, ik ben genezen”, liep naar het rijtuig, klom er zonder eenige hulp in, reed met de moeder-overste naar het oude mannen- en vrouwenhuis te 's Hertogenbosch, ontdeed daar zelf het been van het verband, beklom zonder moeite de hooge trap die er naar de kapel leidt en knielde dankzeggend voor het Allerheiligste Sacrament.

Van dien dag kwam noch bloed, noch etter uit de wonde, die den 4en Sept. geheel gesloten was en op den 29en Sept. de korst liet vallen, waarna zuster Materna, tot op den huidigen dag zonder pijn bleef en zonder stijfheid in de knie, loopende en knielende als al haar medezusters.

Hierbij zijn drie onderstellingen mogelijk:

- a. Er waren ons onbekende natuurlijke krachten werkzaam.
- b. Er is bedrog in 't spel.
- c. Het is een heuschelijk wonder met al zijne consequenties.
 - a. Zeker we kennen niet alle natuurkrachten, maar we weten er toch wel zooveel van om te kunnen constateeren dat een bij den tegenwoordigen stand der wetenschap ongeueeslijk geachte wonde niet plotseling op natuurlijke wijze genezen kan. Dit zou gelijk staan met een scheppen uit niets, iets wat zelfs de eeuwige, onveranderlijke materialistische krachten niet vermochten.
 - b. Bedrog? Suggestie? Maar prof. Narath is toch niet van heden of gisteren en de moeder-overste, de koetsier, de medezusters, al die andere geneesheeren, die allen leenden zich daartoe en met welk doel?
 - c. Rest dus de derde onderstelling en is zuster Materna

door haar gebed door middel van Gods hulp genezen. Ergo hier hebben we een heuschelijk wonder en dus

E. B.

Het spreekt vanzelf, dat dit voorbeeld mijne in het vorige Weekblad geuite meening niet kan wijzigen.

M. K.

Het Theosophisch Ideaal.

Lezing 4 Nov. gehouden door den heer W. B. Fricke.

Reeds de titel doet vermoeden, dat men iets zal krijgen te hooren over dingen die ver van ons vandaan zijn. Daarom is het noodig, dat men vooraf enkele begrippen als inleiding bespreekt.

Verkeerd is het te zeggen de mensch heeft een ziel, iets wat veelal gedaan wordt, maar de mensch is een ziel en heeft een lichaam. Hij heeft een fysiek lichaam, omdat hij hier op het physische gebied in staat moet zijn indrukken op te nemen; evenzoo heeft hij op het astrale gebied een astraallichaam, als voertuig van zijn ziel, om daar onder-vindingen op te doen en ook heeft hij een devachanisch lichaam voor het devachan gebied.

De ziel is in 't begin te vergelijken met het zaad van een plant. Dit zaadje, laat ons zeggen bijv. een eikel draagt in zich, latent, al de vermogens die het later onder gunstige omstandigheden, en de invloed van zon en water, zullen doen worden tot een groote eikeboom. Zoo is het ook met de ziel. Als zij geboren wordt, en hare evolutie begint, zoo bergt ook zij in zich al de vermogens die haar later zullen maken tot een godmensch, onder invloed van onder-vindingen en leiding. Daarom wordt de menschenziel geboren in een fysiek omhulsel, om ondervindingen op te doen op het stoffelijk gebied. Een dergelijke embryo-ziel treft men aan bij de laagstontwikkelde menschenrassen, bij de wilden.

Leven na leven neemt die ziel ervaringen op en telkens weer begint zij met vermeerderde kennis een nieuw leven, totdat eindelijk de goddelijke vermogens zullen zegevieren over de lagere, tot eindelijk de ziel tot volledige wijsheid gekomen is en dan niet meer gebonden is aan het wentelend wiel van het leven, de kringloop van geboorte tot weder geboorte. Ten slotte dan zal het denkvermogen heer en meester worden over de aandoeningen en eindelijk zelfs vrijkomen van de gewaarwordingen en tot het stadium komen waarin het onafhankelijk van voorwerpen en gewaarwordingen denkbeelden maakt. Voor het dat kan, kan er bij hem geen sprake zijn van een ideaal.

In de oude Oostersche boeken en ook in de Bijbel wordt ons de les gegeven: de mensch wordt wat hij denkt. Daarom moet men zich het ideaal steeds voor zich plaatsen en het telkens aandachtig beschouwen, wil men worden zooals men zich het voorstelt.

't Lijkt onbegrijpelijk, dat de gedachte een menschenziel kan vervormen, vandaar dat men tegenwoordig veelal het ideaal verguist. Iemand, die idealen koestert, zegt men, is een dreamer en dergelijke menschen zijn voor de wereld van onwaarde. Maar gedachte doet ontstaan trilling in het gedachtelichaam, wat samengesteld is uit de fijne stof van het gedachte gebied. Deze trillingen gevormd door het denken, zoeken naar mede-trilling, en trekken daarom aan de stof die met hen in samenklank kan komen, maar drijven ook tegelijkertijd uit de stof die dat niet kan.

Vandaar dat een hooge gedachte het gedachtelichaam verfijnt, en zoo meer geschikt maakt tot het opnemen van edele denkbeelden. Evenzoo zal een lage, grove gedachte aantrekken de grovere stof van het verstandsgebied en zoo noodzakelijk tot gevolg hebben, dat het voertuig daar minder goed geschikt raakt om gedachten van betere soort op te nemen.

Trillingen van buiten af, doen ons bewustzijn aan en dit zal dan trillingen teweeg brengen die het verstand bereiken. Daarom zal door het in aanraking komen met verheven denkbeelden het bewustzijn zich wijzigen en dit zal weer aan het gedachte-lichaam ten goede komen. Daarom ook worden onze gedachten edeler bij de aanwezigheid en omgang met groote zielen, en loopt men zeer veel gevaar nadeelige invloed te ondervinden van lagere.

Het denken aan het ideaal vervormt dus het bewustzijn en het gedachte-lichaam.

Wil men dus vooruitgaan, hoogerop op den weg van de geestelijke evolutie, dan moet men hebben een verheven ideaal, daar moet men dan aan denken; nog beter peinen,

mediteeren, d. i. sterk, ingespannen en met wilskracht er aan denken.

Gewoonlijk echter zijn onze gedachten zwerfend en meestal ook zwak, door het gemis aan heerschappij over ons denkvermogen en de invloed van gedachten van buiten af, die ons denkvermogen aandoen, ook zonder dat wij het willen, en in trilling brengt.

Overpeinzing nu leert ons, ons denkvermogen te beheerschen, daarom zou het zoo wenschelijk zijn, als iedereen zich iedereen dag in het overpeinzen oefende, want de heerschappij van ons, over ons eigen denkvermogen is toch iets waarnaar we allen moeten streven, en dat bereikbaar is.

Dus als men had een ideaal, en men dacht en mediteerde, zoo zou men krijgen een verbeterd verfijnd gedachte-lichaam.

De Theosofie nu geeft ons als ideaal een volkomen ontwikkeld mensch, een mensch die al zijn goede eigenschappen heeft ontwikkeld, tot volkomen kennis is geraakt.

Dit ideaal is de staat die het individu moet bereiken. Het ideaal van de maatschappij zou zijn te vergelijken met een groot huisgezin, waarin de oudste broeders de jongste leiden, steunen, helpen en ontwikkelen, en al naar hun vermogen, het zwaarste werk op zich nemen, en waarin de jongeren leeren en opnemen van de kennis van de ouderen. Om te bouwen een degelijk huis moet men eerst materialen hebben, hoe beter materiaal, hoe hechter het huis zal worden, daarom voor een goede maatschappij heeft men eerst noodig een groote ontwikkeling van de samenstellende individuen. Eerst moet men daarvoor kennen de aard en het wezen van den mensch, wil men weten hoe hij te ontwikkelen is.

De Theosofie leert ons daaromtrent dat de mensch is: het bewustzijn, met zijn drie aspecten: Rede, Aandoeningen en Lichamen. Wil men daarom de mensch brengen naar hooger peil, zoo moet men eerst deze drie aspecten gaan volmaken. Het stoffelijk lichaam maakt men tot ideaal door verzorging volgens de wetten en regels, ons ingegeven door de natuur. Gezondheid moet daarom als gave der natuur, zooveel mogelijk in acht genomen worden, wat dan zal leiden tot een harmonische ontwikkeling. Tegenwoordig echter maakt men het lichaam tot een dwingeland, door veelal aan zijn lusten toe te geven, terwijl het juist een werktuig van ons moet zijn; daarom, wil men het werktuig goed gebruiken, zoo moet men het beheerschen en er mee om kunnen gaan. Daarom ook moet men matigheid betrachten in alles, moet men er naar streven om een gezond en rein lichaam te krijgen en het zuiveren door zich te onthouden van onrein voedsel en onreine dranken. Men kan het lichaam altijd onderwerpen aan den wil, daar het een automaat, een werktuig is, en beheerscht eenmaal de wil het altijd, zoo zullen uitwendige omstandigheden niet in staat zijn ons uit het evenwicht te brengen.

De Aandoeningen zijn in gezin en maatschappij de band die ons vereenigt; de samenleving is erop gebaseerd.

Liefde is ook een aandoening en is te onderscheiden in drie soorten: welwillendheid of medelijden tegen minderen, 't zij mensch of dier; genegenheid en teederheid jegens gelijken; toewijding en devotie jegens degenen die hooger staan als wij.

De zedeleer nu is gebaseerd op de aandoening. Om nu een hoogstaande moraal te krijgen moet men dus aandoeningen die edel zijn aankweeken, als 't ware; want aandoeningen zijn de weerkaatsingen van de ziel. Men moet zich vooral vrij maken van de zelfzucht; is die eenmaal gedood, dan zal men de kracht krijgen om het lijden te overwinnen.

Rede, Denkvermogen, moet men ook tot een ideale hoogte opvoeren door gestadige oefening. Goed is: lees dagelijks eens twintig regels van een ernstig boek, en denk daar eens overna, dat oefent de rede uitstekend.

Een fout van onze tijd is, dat men te veel leest, en er te weinig over nadenkt. Men moet zich bewust maken, welke denkbeelden er in een boek zijn neergelegd en die dan overpeinzen. Het beste is dan tweemaal zooveel tijd nemen voor overpeinzen, als het lezen gekost heeft. 't Is tegenwoordig moeilijk om te denken: door het voortdurend lezen van dagbladen wordt het denkvermogen verstrooid en mist daardoor de kracht van concentratie, en zoo wordt men oppervlakkig, en dit leidt tot verzwakking, tot gebrek aan vermogen om zijn denkkraft tot een enkel punt te bepalen. Daarom moet men oppervlakkig lezen vermijden, men moet ernstige boeken nemen en er over nadenken.

Na de menschelijke evolutie komt die, die men noemen

kan de bovenmenschelijke ontwikkeling. Om deze evolutiebaan te kunnen betreden moet men geleerd hebben te overpeinzen en te concentreren. Men moet daarbij dan ook verschillende vermogens ontwikkeld hebben voor men kan gaan door de Poort der Inwijding, die ons de weg opent voor onze hogere ontwikkeling. We moeten onderscheidingsvermogen ontwikkeld hebben, leeren het verschil tusschen waar en niet waar, leven en vorm, 't eeuwige en 't tijdelijke.

Daarna ontwikkelen de Onverschilligheid in de beste zin des woords, d. i. de onverschilligheid tegenover dingen van vergankelijke en voorbijgaande aard. Zoolang het voorbijgaand ons het goddelijke aan 't oog onttrekt, zoolang is hooger ontwikkeling onmogelijk, daar men zich dan aan de vorm hecht, in plaats van de ware kern te doorgronden.

Ook moet men leeren heerschappij te voeren over het denken, de gedachten en de daden.

De wereld ziet alleen maar naar de handelingen en verwaarloost bij de beoordeeling van een persoon geheel de gedachten, ofschoon die zoo'n groote vervorming te weeg brengen.

Daarna moet men leeren Verdraagzaamheid in de uitgebreidste zin des woords, wetende dat iedere ziel maar zooveel geven kan, als op zijn standpunt van evolutie mogelijk is.

Vervolgens moet men ontwikkelen Lijdzaamheid, volkomen geduld, het afstand doen van haat en afkeer, het vergeven van aangedane behandelingen of beledigingen, daar de rechtvaardigheidswet ons leert dat dat veelal gevolgen zijn van vroeger begane misslagen.

Geloof moet men hebben in het goddelijk Zelf, vertrouwen op het Hooger Zelf en in de groote zielen, die de helpers zijn van de menschheid in zijn evolutie.

Ook moet men bezitten een volmaakt evenwicht, waar wij door niemand en door geen uitwendige omstandigheden uitgebracht kunnen worden.

Dit is de richtsnoer voor de hogere ontwikkeling, daarom moet een ieder, met alle kracht probeeren zich deze vermogens eigen te maken. Van de leerling worden slechts zedelijke eigenschappen gevraagd, geen kennis.

Voor de goddelijke evolutie begint moet men „opnieuw geboren” worden. De leerling krijgt dan de eigenschappen: volmaakte kalmte en opgewektheid, en ten slotte vernietigt hij iedere zweem van begeerte. Deze persoon leeft dan alleen om anderen te helpen; zijn wil laat hem vrij, te leven in of buiten een lichaam. Hoogmoed heeft hij totaal uitgeroeid; alles wat hij heeft, al zijn kennis heeft hij om aan anderen mee te deelen. Onwetendheid is in dit stadium verdwenen, zijn geestelijk oog is geopend, hij weet alles en begrijpt alles. De mensch is nu geworden een Meester, bezit nu een oneindige liefde, en is door zijn kennis niet meer gebonden aan wedergeboorte, is vrij om zich te vereenigen met de godheid. Doch die groote zielen geven zich vrijwillig tot hulp van de menschheid, zij geven hun kennis, hun kracht en hun reinheid aan de menschheid die in ellende is, om die vooruit te helpen. Daarom reïncarneeren zij zich weer, zij zijn de Meesters, de stichters van de Theosofische vereeniging.

DE F.

LITTERATUUR EN KUNST.

Humor.

Heeft men gestadig een vraagstuk in het hoofd, zonder de oplossing ervan te kunnen vinden, dan is het beste middel ter bevrediging van het zoekend brein, om de moeielijkheden der quaestie en de gevonden resultaten daaromtrent te vereenigen in een opstel, zóódat het voor anderen te begrijpen is. Al schrijvende ontdekt men dan vaak belangrijke waarheden.

Ik wil dit nu in toepassing brengen omtrent de vraag: „Wat is humor?”, die me reeds zoolang door het hoofd spookte. Het zou wel wat barbaarsch wezen, het S. W. daartoe aan te wenden, was het niet, dat ik tevens de aandacht hierop wilde vestigen, eensdeels omdat het zeker niet onbelangrijk is, en dan, omdat er vrij algemeen verkeerde begrippen over deze zaak heerschen, en die ik zal trachten aan te toonen. Men meene echter niet, hier een volledig afgeronde verhandeling te vinden, steunende op wat groote denkers hebben gezegd, zoover mij bekend, hebben deze er zeer weinig over geschreven, en toch, een

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 5 NOVEMBER 1903.

grondige beschouwing van de humoristische kunst is voor de kunstphilosophie in 't algemeen van veel belang: wijl, bij de beschouwing van een onderwerp, het altijd nuttig is, juist datgene goed te ontleden, wat er op het eerste gezicht mee in strijd schijnt te wezen. Zoo is het oppervlakkig beschouwd vreemd, dat b.v. de beeldende kunst in 't algemeen de menschelijke figuur zoo ideaal mogelijk voorstelt, terwijl de humoristische kunst deze daarentegen mismaakt en verbastert. Maar genoeg hiervan.

Om duidelijk te zijn, zal ik de natuur in twee deelen onderscheiden, een scheppende natuur, en een geschapen natuur. De geschapen natuur is datgene, wat we zintuigelijk waarnemen, en de scheppende natuur, noem haar God, Geest of hoe ook, is de kracht die ons doet waarnemen, en waaruit het geschapene is.

De geschapen natuur is onvolkomen. Er zijn geen twee kastanjeblaren gelijk, en toch moet er slechts één model zijn voor een volmaakt kastanjeblad. Zelfs is er geen blad, dat volkomen symmetrisch is, en het is duidelijk dat dit wél in het streven ligt der scheppende natuur.

Er is geen mensch die volmaakt is, noch van geest, noch van lichaamsvorm. De scheppende natuur streeft er naar, volmaakt te scheppen, maar er is een kracht, die dat tegenwerkt.

Deze zou toe te schrijven zijn aan de domheid en algemeenheid der (geschapen) natuur, zooals Multatuli zegt, maar ik ga hier verder niet op in. We stellen alleen de beide krachten vast, zonder deze te willen verklaren; de natuur, zooals we haar nemen draagt er te duidelijke ken-teekenen van, dat men het loochenen zou.

Nu is in den mensch het vermogen gelegd, om datgene wat tot de volkomenheid nadert, mooi te vinden, en leelijk, wat verder daarvan verwijderd blijft. De kunstenaar heeft het vermogen op te merken wat in een voorwerp mooi is, en wat in datzelfde voorwerp van het mooie afwijkt; zoodat hij 't laatste in zijn kunstwerk kan corrigeeren, of geheel weglaten.

De humorist zoekt die objecten en bewegingen op, die het meest van de volmaaktheid afwijken, en vindt juist daarin de stof voor zijn kunstwerk.

De humoristische kunst vindt dus haar grondslag in de onvoldoende schepping, in de onvolkomen objectivatie der Platonische Ideeën. We kunnen dus de kunst in twee hoofdgroepen verdeelen, waarvan we de eene noemen zullen „ideale kunst”, en de andere „humoristische kunst”.

Ieder voorwerp, iedere beweging als object eener idee is schoon, maar ook ieder voorwerp, voor zoover het een idee onvolkomen voorstelt, is humoristisch. Terwijl nu de ideale kunst vorm en inhoud tot de hoogst mogelijke harmonie vereenigt, en dus streeft in de richting van de scheppende natuur, geeft de humoristische kunst een opzettelijke disharmonie tusschen vorm en inhoud, en streeft dus volgens de zelfde richting, als de kracht, die de volkomen scheidende tracht tegen te gaan.

De vorm waarin een humoristisch kunstwerk gegeven wordt, moet op zich zelf een harmonie zijn (zoo zal bv. de rangschikking der personen op een karikatuur met het zelfde artistieke oog moeten worden gegeven, als op iedere andere teekening, zoo óók de kleur etc.)

Alles waarom we lachen, is humoristisch. Daar ieder voorwerp tegelijk mooi en humoristisch is, zoo is het mogelijk van een zelfden persoon een ideaal en een humoristisch beeld (karikatuur) te geven, die weinig op elkaar, maar beide wel veel op den persoon zelf kunnen gelijken. Hieruit blijkt tevens, dat een kunstwerk niet is een fotografisch juist beeld van de werkelijkheid, zooals er zoovelen denken. Zoo kan het voorkomen, dat twee personen een geheel verschillend aestetisch oordeel over een zelfde voorwerp hebben en toch beide gelijk hebben, omdat het voorwerp verschillende ideeën voorstelt, die ieder op zich zelf meer of minder goed geobjectiveerd zijn.

Ik wil echter niet in bijzonderheden afdalen; en eindig met te zeggen, dat de natuur het ideaal is van alle kunst, en wie oogen heeft om meer te zien dan alleen de oppervlakte der dingen, en den buitenkant van zijn eigen binnenste zal dit ook wel toestemmen.

Zijn er misschien onder de lezers, die omtrent deze kwestie andere inzichten hebben, dan zal het mij genoegen doen, die nader te vernemen.

M.

Carmen.

„Si tu ne m'aime-pas, je t'aime”.

Door de groote ruimte, waar het stil was, — heel stil in het strakke, gespannen zwijgen van de menigte, ruischten ze voort, heerlijk-intens medeslepend, de Spaansche liefdeszangen!

Was het, omdat de overweldigend-hartstochtelijke muziek uit het zuiden de meer kalme karakters onzer landen een oogenblik als terugwierp uit den kring van het bijna onverstoorbare phlegmatieke; was het omdat er op dat oogenblik een tocht van dit ontzaggelijk onstuimig liefdelven dier streken door de zaal ging, gedragen op de wild-opbruisende klanken der muziek?

Het was stil, heel stil!

Misschien ook door de heerlijk-aangrijpende muziek zelve; misschien méér nog door het onvergelykelyk schoone spel van haar, die daar in hare zeldzame, — haar zuidelijke gratie: zij, de dochter van het Noorden, terugtrad: buigende, — telkens weer, — voor het onverholen enthousiasme van de menigte in het rond.

Sigrid Arnoldson leefde, leefde in aller harten! —

Er waren zeer veel bloemen! Mogelijk ook enkelen daaronder, die niet werden gegeven, omdat het er zoo bij hoort; misschien ook nog wel eenigen, die werden geschonken uit een gevoel van oprechte dankbaarheid voor het doen smaken van zooveel heerlijk-hoog kunstgenot, voor het zooverre wegvoeren uit de kringen van het dagelijksch leven!

O! zij zijn er nog, goddank, die kunnen begrijpen het hooge gevoel dier kunst-uiting, weergegeven in de muziek, in het spel, in het innig begrijpen ; al onderscheidt het scherpste oog ze dan ook moeilijk uit de rijen der theaterpoppen!

Verleidelijk is ze, die ranke liefde-verschijning in heel haar reinheid, haar adeldom van hoogstaand wezen.

Zeldzaam waardig, grootsch in de stervens-scène, waar het drama zijne voltooiing vindt, — waar het gordijn ruischend valt, om weer op te rijzen, als na een oogenblik van algemeene, imponeerende stilte eene hartelijke ovatie wordt gebracht aan de groote kunstenaress!

Dan de intrede weer in de wereld daar buiten en haar monotoon, prozaïsch gedoe

Si tu ne m'aime-pas, je t'aime.

T. C. H.

„De Grootste Zonde”.

Daar het om half-acht beginnen, terwijl ik acht uur gerekend had, heb ik helaas het eerste bedrijf gemist. Gelukkig hielp een welwillende buurman me evenwel aan de korte inhoud ervan, zoodat zonder bezwaar het stuk verder was te volgen.

We vinden in Wolfgang Behring een onderwijzer, de drager van ideeën, strijdende met die der groote massa. Hij is een der zoekenden naar waarheid, hij wil waarheid, heiligheid niet te vinden voor hem in de kerkleer, die de waarheid reeds bezitten. Hij is atheïst, in het bargoensch der „de waarheids-menschen” een verdoemde godloochenaar, voor wie slechts weeninge zal zijn, en geknars der tanden”.

Behring is verloofd met Magdalena Wöhlens, dochter van een groothandelaar. Mensch genoeg, om niet ontwijding van huwelijk te willen door huichelachtige inzegening door een bezoldigd preeker, trouwen zij tegen de wil van papa Wöhlens en breken met familie.

Eigenlijk is het alleen zijn wil, zij volgt slechts, is het type van het vrouwtje dat alleen verflauwd de denkbeelden van haar man in zich opneemt. Geheel hun huwelijk en hun liefde is het bekende soort „klimop en eik”. Dit nu is het gegeven van het stuk; Behring, met z'n schijn-vrouw, dus alléén, staande tegenover de pseudo-ge-loovige omgeving, waartegen hij strijdt en waarin hij zijn brood moet verdienen.

Student-zijn.

Op het programma vinden we vermeld als tijd van handeling: de tegenwoordige. Ieder kan dus nu het vervolg raden; Behring had in z'n hoofd „misdadige woelingen”; nog slechts in z'n hoofd maar ze waren er toch; verder aanwezig de elementen „tegenwoordig” en „geloovig”, dus volgens christelijke taktiek: laat hem honger lijden!

Armoë komt dus; bovendien hun kind sterft. Dit sterfen geeft aanleiding tot allervermakelijkst gedoe; we mogen aannemen, dat het kind heel natuurlijk sterft; we zien het wel niet, maar zoowel dokter, als pleegzuster en vader en moeder doen allen als bij een dergelijke gelegenheid gedaan hoort te worden. Dokter en pleegzuster werken met champagne en inspuitingen, vader staat angstig te kijken en moeder geeft ijsselijke kreten. Dan de laatste snik, die je wel niet hoort, maar zich laat construeeren uit het gezamenlijk vallen van moeder en gordijn.

Men verwijte mij niet, dat ik de dingen, waarin dan toch gevoel was, belachelijk voorstel.

Het dadelijk weer ophalen van het gordijn, het gebuig van de weer bijgekomen moeder, nu vriendelijk lachend voor 't idioot applaus, het aanbieden van bloemen, 't weer losbarsten in daverend voetgestamp en handgeklap van 't zoet-slikkend publiek, alles vlak na de natuurlijk ernstig en diep-droef bedoelde stervensscène, moet je doen lachen, hard en onbedaarlijk, ten zij je vloekt en kettert tegen het zóó kunst-verkrachten en bespottelijk maken van teer voelen.

De illustratieve tooneeltjes, die hieraan reeds voorafgingen, als het vrij vervelend gedaas tusschen Behring en z'n vriend Dr. Scharff, en het zeer comische onderhoud tusschen deze dokter en het type christelijke jongeling, laat ik verder onbesproken.

Het sterven heeft het oude geloof weer ten sterkste in Magdalena wakker geroepen. Het kind was niet gedoopt en dus het zou verdoemd zijn. Al het ongeluk en lijden, tot nogtoe over hen uitgestort was de straf voor hun niet-gelooven, was de straf Gods. 't Lust me niet verder over zó'n God te spreken.

't Vierde bedrijf brengt ons in kennis met Wöhler Sr. en met den gezags-dominee. Twee christenen, twee bourgeois-satisfacts, (ra, ra, hoe kan dat) van dat soort, waarvan Jan Holland ongeveer zegt: ze zouden in staat zijn om nog eens Galilei te verbranden, om Jezus nog eens te kruisigen. De heeren Carst en Vrolik speelden uitstekend, je kreeg waarachtig lust ze in 't gezicht te spuwen, en dat is toch eigenlijk je ware. Zeer juist merkt zijn weleerwaarde op: „wel meer hebben hun hoofd gestooten tegen de rots der kerk!” waarschijnlijk wel wetende, dat zijne beeldspraak voor godsdienst niet op zou gaan.

Behring dan stoot ook z'n hoofd, te pletter zou ik haast zeggen. Z'n vrouw is zwaar ziek; hij komt z'n schoonvader vragen om geld, verkoopt zich, want hij verkoopt z'n overtuiging. „En wat de vrouw doet, die haar „eer”, haar lichaam prijsgeeft voor brood, doet de man die zijn heiligst, zijn overtuiging verkoopt!” *) hooren we hem later zeggen. Of hij doet erger, waarde heer Behring, en in elk geval het aantal mannelijke hoeren is legio.

Mevrouw Behring herstelt, hun leven wordt uiterlijk gelukkiger, de armoë is verdwenen. Natuurlijk, want het stuk speelt „tegenwoordig” en Wolfgang is huichelaar geworden. In ons land werd hij allicht tot burgemeester benoemd.

We krijgen nog het vrij overbodige tooneel, waarin de kleermaker Stein, in het tweede bedrijf zoo goed, de laatste oogenblikken van z'n vrouw vertelt en Behring komt uitnoodigen het presidentschap van een vrijdenkersvereniging op zich te nemen. Blijkbaar is Stein hier, bij de weinige haren, die hem nog resten, erbij gesleept, om tot het slot te komen, de zelfmoord van Wolfgang en z'n vrouw.

Kalm had de man mijns inziens dezen tijd in de gevangenis kunnen doorbrengen, waar hij wegens godslastering drie maanden zal moeten slijten. 't Stuk was er een eind korter, maar ook een eind beter door geweest.

Ten slotte hulde aan het over 't algemeen zeer verdienstelijke spel van Brondgeest (Behring); 'k hoop eens van z'n talent te kunnen genieten in een beter stuk.

VERMEER.

*) 'k Citeer uit m'n geheugen.

Onder den titel Student-zijn geeft de heer R. P. J. Tutein Nolthenius in de Gids van October een opstel met een bespreking van een Duitsch en een Amerikaansch boek óver en vóór studenten, waaraan hij eenige eigen opmerkingen toevoegt.

Het Duitsche boek is van Professor Ziegler en draagt dezen degelijken titel: „Der Deutsche Student am Ende des 19 Jahrhunderts”. Het andere heet „The College Student and his problems” door Canfield.

Het artikel geeft een uitgebreide bespreking met veel aanhalingen van beide werken, die blijken minstens interessant te zijn. Voor ons hier in Holland, valt zoowel van het groeiende Duitschland als van het levende Amerika veel te leeren, want er is reden om zoowel onze groei als onze levendheid in twijfel te trekken.

In het Duitsche boek proeft men den Duitschen professor; niet alleen in de wijze van behandeling, ook in 't algemeen principe, dat aan zijn raadgevingen ten grondslag ligt is hij te kennen. Trouwens 't feit, dat hij zóó theoretisch te werk gaat, dat een dergelijk beginsel te vinden is, teekent. Hij beschouwt dan het studentenleven van een wetenschappelijk en liberaal standpunt, als een toestand van vloeibaarheid gedurende het menscheven, waarin geen blijvende stolling mag plaats hebben. Onderzoek van alles en nog wat wordt aangeraden, maar een blijvende, vaste eigen meening is uit den boeze. Het is in verband hiermede niet onnoodig na te gaan, wát voor resultaten de Duitscher hiermede bereiken wil. Hij schrijft:.... „Later, als de studententijd voorbij is, moet hij (de student) weder in 't gareel, en wordt de arbeid opnieuw een moeten. Doch een heilig moeten. Niet zoo als een gevangene of als een schooljongen hunne taak verrichten, maar uit innerlijken aandrang en uit plichtbesef moet de ambtenaar arbeiden. Dat is ons Duitsch begrip van ambtenaar-zijn!” Het is niet onnatuurlijk dat bij dit ideaal — goede ambtenaren! — een dergelijke wetenschappelijk studententijd hoort. Maar is dat 't eenige wat de maatschappij noodig heeft? Ziegler zegt later ergens: wie mannen wil garen moet jongelingen wagen, — en mannen zijn niet alleen ambtenaren, maar ook levende menschen, en die hebben behalve objectieve ontwikkeling ook subjektieve noodig. Het is niet voldoende om, zooals de professor wil de jongeling op 't rechte pad te houden door eenige rasterwerken te stellen, die hem het afwijken beletten. Wij — ja, het geld óns! — moeten hier in onzen studententijd, leeren wat leven, wat het leven is, in ons zelf en in anderen; wij moeten leeren zien de hartstochtelijkheid, de schoonheid en de somberheid en de teederheden er van. En daarvoor moeten we ons niet verstikken in beschouwingen en onderzoekingen van ons zelfs en van allerlei toestanden en menschen; maar meelevende met alles wat ons te pakken krijgt, zonder een oogenblik je haat en je liefde te vergeten. Niet als vloeistof moeten we zijn maar als vuur! —

Daarom, heusch, kunnen we niet in die toestand van voortdurende kritiek verkeeren waarin de Duitsche prof. ons hebben wil. Een persoonlijkheid is snel gevormd bij een vrij leven. Lang vóór hij de maatschappij ingaat heeft de student z'n eigen meeningen, zoo niet bewust, dan onbewust, zoo niet volledig dan toch in den grond vastgelegd — en dat is goed ook, dan kán de omvorming tot filister wat langzamer gaan, en blijft er licht wat meer frischheid hangen.

Dit, naar aanleiding van 't algemeene standpunt van Ziegler. Dat ik het er niet geheel mee eens ben, neemt niet weg, dat er vele uitspraken in het Gids-artikel worden aangehaald, waar naar me dunkt hier veel van is te leeren, en waarvan hij enkele met den Amerikaan gemeen heeft.

Deze, Canfield, wil meer een praktisch raadgever zijn dan de Duitscher, en neemt niet diens wetenschappelijk standpunt in. Hij wil meer gewoon helpen, en goeie raad geven, en gaat dan ook met den jongen, met den student de verschillende moeielijkheden langs, waarvoor die zal komen te staan.

Den meesten nadruk legt hij op 't begin van den studietijd, 't eerste jaar, en op de intrede in de maatschappij, het einde, dat den student voortdurend voor den geest moet staan. Training voor den maatschappij-strijd moet de studententijd zijn, en daarvoor moet de jonge man zich op alle gebied zooveel mogelijk ontwikkelen, ook op die punten die hem onsympathiek zijn. „Minstens zijn eenige

Rotte Bladen.

Leidsche
Studentenliedjes etc.
van
Hugo en Eduard.

onderwerpen van studie uit te kiezen die u tegenstaan. Want juist het feit dat zij u onaangenaam zijn, bewijst dat uw geest op dat bijzonder punt zwak is, en gymnastiek van noode heeft. 't Meeste werk dat gij in latere jaren zult moeten verrichten is van nature tamelijk saai, enz." zegt Canfield, en hij bepleit het nut van de examens, omdat die „den student dwingen op één bepaald oogenblik al zijne krachten in te spannen met het taai geduld en die vastheid van wil, die later zoo noodig zijn in moeilijke levensomstandigheden."

Het is te begrijpen dat deze ferme Amerikaan in heel wat dingen verschilt met den professoralen Duitscher —. Zoo op een zeer belangrijk punt, de verhouding van studenten en professoren.

Ziegler erkent rondt: „een onmiddellijk opvoedenden invloed oefenen wij, professoren, op de studenten niet uit". Canfield zegt daar heel wat frisscher dingen over, en hij wijst op den grooten invloed ten goede die een eminenten leeraar op zijn leerlingen heeft. Over dezulken sprekende zegt hij: „Welk vak hij ook onderwijze, kies dat, teneinde hem te kunnen kiezen. Beziel te worden is verreweg meer dan te worden onderwezen."

Over een niet minder belangrijk punt spreken echter beide schrijvers gelijksoortige meeningen uit. Ik bedoel de keuze van een Universiteit, en in verband daarmee of men in een groote dan wel in een kleine stad zal studeeren. De Amerikaan raad voor elke technische studie de groote stad aan, eigenlijk voor allen die niet alléén voor eigen algemeene ontwikkeling studeeren. Ziegler dringt er op aan, dat minstens één semester aan de Universiteit van een groote stad gestudeerd wordt. Het is in Duitschland namelijk de loffelijke gewoonte, om niet geheel aan één Akademie af te studeeren, maar de opvolgende examens aan verschillende Universiteiten af te leggen. Wij Hollanders zijn wel te beklagen dat dat in ons land, waar alle hooge scholen zóó kort bij elkaar liggen, geen zin zou hebben. Wat is 't toch eigenlijk ook een paskwil, dat toekomstige ingenieurs, technogen enz. worden opgeleid in een stadje als Delft, zonder twijfel buitengewoon mooi en rustig, maar waar niets omgaat, waar niets gebeurt, waar geen enkele drukke straat is. Terecht zegt Canfield dat de beschaving van de 20e eeuw van het groote-stadstype zijn zal. Een goed ingenieur die voelt voor zijn werk mag geen buitenmensch zijn.

Minder belangrijk voor ons, maar typeerend voor beide volkeren is de behandeling van de godsdienstvraag in beide boeken. Minder belangrijk voor ons zeg ik, niet omdat de godsdienst onbelangrijk is ten onzent, maar wél omdat zij in het studentenleven geen openbare rol speelt. Ook haar beschouwt Ziegler van uit zijn liberaal-filosofisch standpunt; hij zegt terloops „... Godsdienst is op historie gegrondvest..." en verklaart daarmee, door de tegenstelling met den anti-historischen zin der studenten de afkeer die deze gewoonlijk van haar hebben. Toch dringt hij op bestudeeren aan, op belangstellen, op redetwisten.

De Amerikaan is ook in dit opzicht, ik zou háást zeggen, praktischer. Hij schrijft: „Werkt niet op Zondag. Indien gij verstandig wilt handelen, wijdt dan dien dag aan „het betere leven", dat niemand in zich mag uitblussen, en vooral niet hij die hard werkt." Wel de meest nuchtergemotiveerde raad, die op dit punt te geven is: „Wilt gij verstandig handelen..."

Ten slotte wil ik nog even herinneren aan een zeer wijze raad die Ziegler geeft in verband met de politiek, en die nogal eens niet wordt opgevolgd: „Sluit geen onverbreekbare banden". Er mag nooit eenige uitwendige hindernis zijn om regelrecht van de ééne naar de andere kant over te loopen.

Dit lijken mij de voor ons meest belangrijke punten van deze boeken. Over de rest van het opstel van den heer Tutein Nolthenius kan ik kort zijn, daar het minder voor studenten dan voor de opvoeders is bestemd, en dat hebben we nog niet noodig. Hij haalt de Amerikaansche paedagog Russel Briggs aan, die de slechte resultaten van de studie wijt aan de te snelle en heftige overgang van school naar Akademie, en eindigt met eenige raadgevingen aan het adres van de ouders der aanstaande studenten, om toch vooral niet naar de Akademie te zenden wat niet deugdelijk rijp er voor is.

H. K.

„Het oude studenten-type verdwijnt" zuchten velen. Dit is zoo en vrij naar Bolland zou men kunnen zeggen: 't is gelukkig, dat 't waar en 't is waar, dat het gelukkig is. Ik beschouw de evolutie in het karakter van den durchschnittstudent als een alleszins heugelijk verschijnsel. 't Is waar, de „Witz"-bladen zullen er slecht bij varen, de „Fliegende Blätter" c. s. er een klein-derde deel hunner inhoud door verliezen en de goedlachsche goede-moppen consument niet meer vergast worden op de klassieke „mensur"- en „pump"-anecdotes. Maar degeen, die in den student meer ziet dan een en gros-leverancier van flauwe uien kan zich over dit onlogenaar verschijnsel slechts verheugen.

De studentikose student — volgens de oude beteekenis van het woord: het groote kind — heeft langzamerhand zijn plaats als hoogste ideaal in de oogen der studeerenden van heden verloren; veelzijdige, hartstochtelijke belangstelling in de groote vragen van den dag, wat intellectualiteit en eenigszins ontwikkelde kunstzin, dat zijn de eischen, die men tegenwoordig meer en meer aan den student begint te stellen.

Echter alles is voor overdrijving vatbaar, zoo ook de ongetwijfeld loffelijke ernst, die met ontwikkeling gepaard gaat en die vaak ontaardt in een onuitstaanbaar-vervelende zwaarwichtigheid van gefronste wenkbrauwen, somber starende oogen en pijnlijk-strak gespannen gelaatstrekken. Deze ernst is ergerlijk in hooge mate!

Een basis van ernst en verantwoordelijkheidsgevoel is noodig en onmisbaar voor een denkend mensch... doch in godsr aam geen overdrijving!

Laat ons behouden de luchtige scherts der jeugd, een oog voor het komische, dat zit in bijna alle dingen; laat ons ernstig en bewust-kalm zijn in hoofdzaken doch niet bij iedere futilliteit met dien ernst te koop loopen; waken wij er voor geen jonge menschen te worden, die door een beetje kennis en ontwikkeling meer op kniesende oude-heeren gelijkjen!

En daarom apprecieer ik wat geest en humor in de studentenwereld en is 't me een genot de pas verschenen „Rotte Bladen" in Delft in te leiden.

Voorzeker heeft de heer van Bolhuis gelijk, waar hij in de „Minerva" aantoonde, dat grove fouten van rythme en klank aan dit bundeltje studenten liederen kleven maar ik vraag mij af: waarom gekritiseerd naar zoo'n hooge maatstaf? Bij de almanak is het in den regel een ander geval: daar zijn de „verzen" van een anspruchvoll karakter, daàr leidt de imitatie van „heusche" dichters vaak tot armzalig gestumper; — maar hier weten we met meer of minder geestige rijmelarijtes te doen te hebben, die wel is waar uit litterair oogpunt geen hoog standpunt innemen doch hierop ook in 't minst geen aanspraak maken. *)

Uit het voorgaande volgt dat kritiek hier mijn doel niet zijn kan.

Ik zal er mij toe bepalen een paar m. i. goedgeslaagde gedichtjes te citeeren in de hoop, dat menigeen bij H. Kleijn, pedel van het L. S. C. te Leiden, tegen den geringen prijs van f1,40 een boekje bestellen zal en deze lollige studentenliederen ook bij ons het burgerrecht zullen verkrijgen.

Ik laat hier dus een paar dier liederen volgen:

Keveliedje.

Klein, klein kevertje
Komt voorbij de kroeg,
Loopt zedig aan den overkant;
Al wuift en tikt ook menig hand,
Het is nog veel te vroeg.

Klein, klein kevertje
Komt nu 's avonds weer;
Zij heeft haar mooiste plunje aan,
Denkt voor een dame door te gaan
En zoekt zich een meneer!

Klein, klein kevertje,
Wat doe je in de kou!
Al ben je nog zoo'n aardig kind

*) Toch wil ik van Bolhuis' kritiek niet veroordeelen, daar zij niet afbrekend doch opbouwend bedoeld is en dus op de verdere dichterloopbaan der twee Leidsche barden nuttig kan werken.

En wordt je nog zoo vaak bemind,
Je wordt toch nooit mevrouw!

De profundis.

Jan werd student; vol toekomstdroomen
Het ouderpaar.
Hij is gesjeesd teruggekomen
Na twaalf jaar.

Raad.

„Wie weet er een remedie voor,
Elkeen sleept mij door 't slijk?“
„Mijn vriend, ik fluister 't u in 't oor:
Wees rijk!“

Donderjool.

De raarste kerels duiken op
En zitten met een rooie kop
De groenen te verwijten,
Doch kijken telkens schuchter rond,
Of er soms d'een of ander komt
Om ze d'r uit te smijten.

Het vrije biertje lokt hen aan;
Ziet, hoe ze fier naar binnen gaan
Hoe laf ze zich ook voelen;
Maar drinkend raken ze in woed'
En 't doet hen toch zoo innig goed,
Die aan een groen te koelen.

O, nare kerels, hoor toch dit:
Wie nimmer op een kroegjool zit,
Behoeft ook niet te dond'ren.
Zoo'n lamme surrogaat student,
Als jelui eens voor altijd bent,
Doet beter op te dond'ren!

Impressie.

Over de wijde weiden
De maneglanzen gleiden
Als nevelen van licht
Maar wat beduidt dat tieren
Daar bij de populieren????
De zeug die heit gebigd.

Ten slotte een gedicht nu eens bij uitzondering ernstig bedoeld en dat m. i. lang niet van werkelijke verdienste ontbloot is.

Macabre.

Op het tooneeltje van Alcazar
Zitten vijf vrouwen, vijf moede gezichten,
Kijken de zaal in met oogen star,
Oogen, die af en toe even lichten,

Als er een half bezopen proleet
Tracht hen met lamme gezegden te krenken
Of er een habitué binnentreedt,
Die wel een flessie champagne zal schenken.

Beurt om beurt staat er een van haar op,
Zingt met een stem als een schorre kanarie
De een of andere nonsens mop
Met matte gebaren, een lied van larie,

Een lied van liefde, die eeuwig bestaat.
Arme vrouwen, wier liefde dood is
Een van haar hoest en met angstig gelaat
Spuwt z'op haar zakdoek en schrikt wijl 't rood is.

J. B. H. COENEN.

VARIA.

Hutspot.

'k Hoop Leienaars niet te beleedigen, als ik onderstaand geschrijf bovenstaanden titel laat voeren.

Best mogelijk trouwens dat voor beleediging absoluut geen reden zal zijn, want ik weet nog volstrekt niet, welke krommingen of de pen nog op het papier te voorschijn zal roepen en van die krommingen hangt de zaak toch maar

af. Weliswaar zullen ze door de kunstvaardigheid des zettters een nog gansch andere gedaante gaan aannemen, dit zit hem evenwel alleen in het assenstelsel; de b'teekenis blijft dezelfde.

Ook is best mogelijk dat zoo langzamerhand een opeenhooping van idiotismen van uit inktpot en hersenen naar het papier zal zijn getransporteerd; dit ligt niet aan de inktpot maar aan de hersenen, die per klaarlijkheid in een bar idiote bui verkeerden. Per waarschijnlijkheid wordt dan m'n stukje wel in 't Studenten Weekblad opgenomen; dat is 'n troost. 'k Zie tenminste nergens schijn noch schaduw van een reden waarom dit geweigerd zou worden, terwijl men andere bizarre artikeltjes plaatst. Want zonder nu verder op deze kwestie in te gaan, waardoor men misschien persoonlijk zou worden, zal iedereen het toch wel met me eens zijn, dat ik me van een euphemistische term bedien, als ik de merkwaardige producten sommiger denken schrijftalenten, bizar of idioot noem.

Bovendien, als iemand eens ging meenen, dat hij persoonlijk werd aangevallen, zou misschien debat, polemieek of een dergelijke verschrikkelijkheid volgen en dat is toch ongewenscht.

Wat toch is het gewone resultaat van een dergelijk gedoe? Me dunkt, vaak al min aangename verhoudingen voor zoover de debaters betreft, en overigens werkt het niet veel anders uit, dan dat buitenstaanders tot de conclusie komen, dat in Delft nog altijd meer ongemeubileerde dan gemeubileerde bovenkamers te huur zijn.

Op een andere manier gezien zou men kunnen zeggen, dat de combatanten bezig zijn zich geestelijk tot geheel naakt uit te kleeden, en welke moral-theorie men nu ook wil aanhangen, toch zal men moeten toegeven dat spier-naakt loopen, in een eerbare stad als Delft niet te pas komt.

In andere opzichten is misschien naakt te verkiezen. Zoo prefereeren sommigen nog altijd te zeggen dat ze gaarne de naakte waarheid hooren; als conditio sine qua non veronderstellende, dat deze waarheid alleen zal gelden voor derden. Zichzelf houden ze liefst verborgen achter het voddemanteltje van dikke woorden en holle beweringen. Gelukkig voor hen verbiedt de beleefdheid elke poging om dit zeer fragiele schild te doorboren en gelukkig voor die derden, dat er volgens de laatste uitvinding op dit gebied geen absolute waarheid bestaat. De wel bestaande waarheid nadert dan zoozeer tot het ras van geestverschijningen, spoken en ander tuig, dat ze gerust zonder kleedje mag gaan wandelen.

Zooals ik dan zei, of tenminste van plan geweest ben te zeggen, heeft een onzer Delftsche filosofen het niet bestaan der absolute waarheid ontdekt.

Nog afgezien van het deprimeerende gevoel, dat deze negatieve ontdekking aan sommige waarheid-bewerende menschen zou kunnen bezorgen, toevallig denk ik zoo aan wonderen, enz., brengt zij rare dingen aan het licht.

Immers: er bestaat geen absolute waarheid; derhalve is ook deze stelling niet absoluut waar, kan dus zeer goed onwaar zijn, zoodat ten slotte er wel een absolute waarheid bestaat. Maar dan kan de stelling ook zeer goed volkomen juist zijn, zoodat het raadselachtig wezen in kwestie, weer verdwijnt in de ruimte waar de komische stof ophoudt.

Dè ontdekking zou nu zijn hoe of dit zaakje in elkaar zit.

De man die het vindt raad ik aan met het insturen der oplossing te wachten, tot hij eveneens de cirkel-quadratuur en een band, speciaal geschikt voor den almanak van den D. S. B. heeft uitgevonden, twee vraagstukken, welke tegenwoordig weer vele groote geesten bezighouden.

Een question brûlante van geheel anderen aard is, welke waarde men toe mag kennen aan de heriditeitsleer. Enkel schijnen haar zeer hoog te taxeren. Als merkwaardig geval meenen zij enkele Grieksche trekken te moeten noemen, welke ze in Kooe Habbema hebben opgemerkt. Behalve de naam, die de verbastering buiten rekening gelaten, zeer zeker van Griekschen oorsprong moet zijn, vragen zij onze aandacht voor het feit, dat Diogenes reeds zocht om menschen, terwijl dan zijn nameet in den n + 1e graad eindelijk heeft vastgesteld, dat bedoeld diersoort niet, daarentegen wel een nieuw ras, stupide clowns genoemd, wordt aangetroffen. Men zie het bekende ethnografische werk van dien schrijver getiteld „Kamertjeszonde“.

Schijnheilige menschen, pardon, wezens, die altijd en eeuwig blijven vragen, willen nu met alle geweld weten, bij welk soort, ras, enz. Habbema eigenlijk gerangschikt moet worden.

(Zie vervolg Tweede Bijvoegsel.)

TWEEDE BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 5 NOVEMBER 1903.

Verdere kwesties als afdoende middelen tegen paalworm en ketelsteen, de eventuele ongeldigheid der wet van behoud van stof en kracht moeten blijven rusten of ook wel zweven, en we willen trachten weer heelhuids op vasten grond terug te komen. — Vasten grond onder de voeten hebben is wat waard; dat voel je speciaal als je zeeziek bent, of als je bezig bent artikeltjes te schrijven. Vooral in dit laatste zou ik meerdere stevigheid sterk waardeeren, zoowel voor mezelf als voor anderen.

Voor mezelf omdat ik me vrijwel als een bezopen kerel voel op het oogenblik, voor anderen omdat ze hun bezopenheid niet voelen en toch vrijwel vetjes zijn. Vet van oppervlakkige kennis, slecht verwerkte theorieën en vooral van een ontzettende dosis ijdelheid en eigenliefde. Deze laatste bestanddeelen van het dronkenmakend mengsel trachten ze zoo goed mogelijk binnen te houden en gewoonlijk lukt dit ook vrij goed, maar het eerstgenoemde zoodje wordt op een, zooals meestentijds, zeer onbevallige wijze uitgekotst, en o walg, te slikken gegeven aan hunne collega's studenten.

Natuurlijk wensch ik hiermee niet te kort te doen aan het goed gekneede, uit de beste grondstoffen vervaardigde geestelijk voedsel dat sommigen ons af en toe voorzetten; slechts in het algemeen dring ik aan op meer eenvoudige maar stevige kost.

Men zij gewaarschuwd niet hutsot als voorbeeld te nemen; bij kennismaking zal u gebleken zijn dat waterigheid hier niet tot de onmogelijkheden behoort.

Ook is het niet aan te bevelen de schotel zoo toe te bereiden, dat men zonder aarzelen uw product „Snert” noemt.

Een recept waag ik niet te geven; misschien is het menscheijk hier eens „probiërkunde” toe te passen.

C. F.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

S. D. P. C.

Cursus van Frank van der Goes.

Op later vast te stellen data, zoo spoedig mogelijk na de Kerstvacantie, zal Frank van der Goes, privaats-docent aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam een drietal cursusvergaderingen houden en daarin de volgende onderwerpen behandelen.

ADVERTENTIEN.

De aangewezen verwarming voor een Studentenkamer is door middel van een

GASHAARD.

De Houben's GASHAARDEN branden zeer zuinig en volkomen reukeloos en zijn verkrijgbaar in alle grootten

in het MAGAZIJN van GAS- en WATERLEIDING-ARTIKELEN van
J. B. LORREWA, Koornmarkt 22.

Dr. A. TOXOPEUS,

OUDE DELFT 224.

Repeteeren:

Wiskunde, Mechanica, Physica.

Eettafel aangeboden

voor 8 of 10 HEEREN.

Adres OUDE DELFT 128A.

Socialistische strijdvragen:

1. Verarming.
2. Klein- en Grootbedrijf.
3. Revolutionaire taktiek.

Voor deze drie lezingen zijn kaarten verkrijgbaar à f 1,25 bij D. M. G. Koch, Oude Delft 196; B. R. Bakker, Verversdijk 9; N. G. Kam, Koornmarkt 72; J. B. H. Coenen, Choorstraat 43, H. Seydenzaal, Havenstraat 8 en A. H. van Rood, Voldersgracht 19.

Verleden jaar kon de cursus van Van der Goes over Kartels en Trusts niet doorgaan door gebrek aan belangstelling, die toen misschien eenigszins uit de tijdsomstandigheden verklaarbaar was. Wij hopen, dat dit ditmaal niet 't geval zal zijn. Maar men bedenke, dat, indien vóór 1 December niet een voldoende aantal kaarten verkocht is, de cursus weer niet door kan gaan. Dengenen, die van plan zijn deze vergaderingen bij te wonen, wordt dus in hun eigen belang in overweging gegeven dadelijk een kaart te kopen.

Van verschillende kanten werd mij gevraagd, of er dezen winter weer niet evenals vroeger van de S. D. P. C. openbare vergaderingen konden uitgaan. Dat is ook ons plan geweest. Maar Troelstra, Henriette Roland Holst, Tak en Mendels, die uitgenoodigd werden konden geen van allen een spreekbeurt aannemen en van Gorter werd nog geen antwoord ontvangen.

We zullen ons best doen, om vóór Kerstmis nog een spreker te krijgen, maar kunnen dienaangaande niets beloven.

Verder wordt men er bij dezen nog eens aan herinnerd, dat men zich op 't leesgezelschap van de club kan abonneren bij N. G. Kam, Koornmarkt 72. In 't leesgezelschap zijn opgenomen: Nieuwe Tijd, Neue Zeit, Socialistische Monatshefte, Gleichheit, Revue Socialiste, Mouvement Socialiste, Avenir Sociale en Justice. Men verbindt zich voor één jaar (ingegaan 1 October 1903). De prijs is f 5,—, te voldoen in twee termijnen: November en Februari.

N. G. K.

SNEUNTOJOUNSSELSKIP „FRISIA”.

Sneuntojoun gaerkomste by Bruining Choorstrjitte 29.
Aonfang 10 uren.

Aangeboden: een EETTAFEL,
benevens gemeubileerde Zit- en Slaapkamer.
Adres: KOORNMARKT 53.

HUREN VAN PIANO'S

van af f 4,— per maand.

ORGELS f 2,— per maand.

H. H. Studenten en allen, die daar gebruik van maken, vraagt conditiën.

Piano- en Orgel-Magazijn,
F. J. RAAR, Nieuwstraat 6 - Delft.

Bloemenmagazijn en Kweekkerij.

Telefoon 6. S. BRUIGOM. Houttuinen.

BOUQUETTEN, KRANZEN,
VERSIERINGEN, ENZ.

Speciaal ingericht voor Verzending.

Reuzenbloemige Chrysanthemums.

Voor kamerversiering: Judaspenning, beukentakken,
Makart, Moderne Vazen enz.

MAGAZIJN CHOORSTRAAT 4.

Goedkope aanbieding à Contant

VAN
kleine Vulkachels.

OPRUIMING VAN
Open Haardjes en Gas-Kachels,
tegen zeer lage prijzen.

TE HUUR:

gewone Haardkachels à f5,00.

Regulateur-Kachels,

à f6,00, f7,00 en f8,00.

Firma Wed. A. W. RENAUD.

Leverancier v. d. Societeit Phoenix.

TERSTOND TE HUUR:

een net gemeubileerde ZITKAMER

met **Alcoof**, mooi ruim uitzicht, prijs f 17 per maand.

Adres: VAN LEEUWENHOEKSINGEL 7.

DEN HAAG.
Boekhorststraat 149-149a.

VLEUGELS. — ORGELS.

PIANO'S. — GOOSEN & SWAGERMAN.

Steeds ruime sorteering van Instrumenten van uitsluitend aanbevelenswaardige fabrikaten.

RUILEN. STEMMEN. REPAREEREN.

Billijke voorwaarden voor PIANO-HUUR.

Aan onze Magazijnen is steeds te bezichtigen de beroemde Pianospeler „SIMPLEX”.

DELFTSCHE

Stoomververij en Chemische Wasscherij

van **A. F. BOSMAN, Oude Delft 72.**

Verven en Uitstoomen
van Costumes, Demi-Saisons, Winter-
jassen, enz.

Wasschen van Glacé Handschoenen.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Restaurant BÜHLER,

Houttuinen 2.

DELFT.

Specialiteit in geïmporteerde buitenlandse Bieren:

Münchner, Franziskaner-Bräu, Pilsner-Urquell.

— DINERS, DAG- EN AVONDSHOTELS. —

Prima qualiteiten Port-, Sherry- en andere Morgenwijnen.

Bordeaux-, Bourgogne-, Rijn- Moezel- en Champagnewijnen.

Levering aan huis tegen concurrerende prijzen.

Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.